

Handlingsplan för att stärka barnets rättigheter i Simrishamns kommun 2015-2018

Handlingsplanen är framtagen av kommunledningskontoret.
Handlingsplanen finns också på simrishamn.se under länken Om kommunen/....

Simrishamns kommun anställde 2008 en lokal barnombudsman. Denne ersattes i oktober 2013 med en uppdragsbeskrivning som bl.a. innebar uppgiften att verka för att FN:s barnkonvention implementeras i kommunen.

Syfte

Handlingsplanen är ett måldokument med syfte att stärka barnets rättigheter på kort och lång sikt samt förbättra barns och ungas levnadsvillkor. De goda exemplen i handlingsplanen visar det positiva arbete som redan pågår och är en grund för det fortsatta arbetet med att uppfylla handlingsplanens mål.

Viktiga termer

Barn	Personer 0-18 år
Barnperspektiv	”Vuxna ser barnet, strävar efter att förstå det och vidtar åtgärder som de bedömer vara till barnets bästa. I detta ingår att lyssna till barnet och respektera det som individ med egna rättigheter och uppfattningar.” (Ur SOU 2005:43)
Barnrättsperspektiv	Att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta, att dess rättigheter tas tillvara som barnet bästa, likvärdeprincipen, barnets synpunkter, barnets rätt att leva och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och behov, barnets intresse på kort och lång sikt och att tillräckliga resurser avsätts.
Barnkonsekvensanalys (BKA)	En metod att bedöma ett enskilt barns bästa, en grupp barns bästa eller barns bästa i allmänhet med utgångspunkt i en specifik åtgärd eller frågeställning. Syftet med en BKA är att få ett allsidigt beslutsunderlag.

Vision

I Simrishamn kommuns vision framgår att ”kontrasterna i en levande kommun gör alla dagar bättre”. Tre utmaningar identifieras i geografin, demografin och i demokratin. Frågor som rör barn och unga återfinns i alla tre utmaningarna. Gällande demografi, är utmaningen att kommunen ska skapa förutsättningar för att alla medborgare ska må bra - alla dagar. Gällande demokrati, är utmaningen att få engagerade medborgare och medarbetare som driver kommunen framåt genom dialog; det goda samtalet.

I visionen står att vi behöver förändra vår demografi för att skapa en framgångsrik kommun som människor vill leva, bo och verka i. Utan unga – ingen långsiktig tillväxt.

Simrishamn har unika kvalitéer som gör att valet av kommunen som bostads- eller etableringsort är ett medvetet val. Simrishamns kommun ska vara kommunen där man mår bättre. Där man trivs när man växte upp, dit återvänder man.

Kommunens skolor ska ge eleverna de bästa möjligheterna och kunskap att utvecklas. Medarbetarna är nyckeln. Verksamheten inom förskola, skolbarnomsorg och skola ska präglas av likvärdighet och ge alla barn och unga samma förutsättningar till lärande.

I visionen framgår också att kommunen ska skapa förutsättningar för att barn och unga får en bra start i livet, ett tillgängligt samhälle med goda levnadsvillkor för alla och prioritera åtgärder som skapar ett ökat befolkningsnetto.

Vad avser utmaningen demokrati framgår att kommunen ska förstärka och utveckla medborgardialogen genom fler och förbättrade kommunikationskanaler, med särskilt fokus på ungdomars och äldres medverkan i den demokratiska processen.

Utgångspunkt

Handlingsplanens mål utgår från Riksdagens strategi (2010) att stärka barnets rättigheter i Sverige. Under perioden 2015–2018 kommer barnbokslut genomföras årligen, där uppföljning och utvärdering av handlingsplanen kommer att beskrivas förvaltningsvis. Uppföljning av handlingsplanen kommer även att ske två gånger per år av kommunens förvaltnings- och politiska ledning.

Riksdagens strategi innebär bl.a. följande:

1. All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen. Beslut som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
2. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
4. Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
5. Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.
6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.
7. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
8. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
9. Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

1. Beslut som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.

Enligt regeringsformen 1:2 skall ”det allmänna verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara.”

Enligt socialtjänstlagen 1:2, föräldrabalken 6:2a, skollagen 1:10 och LSS 6a§§ skall barnets bästa vara avgörande, vara utgångspunkt eller särskilt beaktas.

Mål

- Politiska beslut och ärenden samt förvaltningsbeslut och ärenden som rör barn ska bedömas ur ett barnperspektiv/barnrättsperspektiv. Som stöd kan kommunens barnchecklista användas, se sista sidan.
- Kommunfullmäktige, kommunstyrelse, nämnder och förvaltningar ska göra barnkonsekvensanalyser i viktiga beslut som rör barn. Samtliga ska även vid behov göra barnkonsekvensanalyser gällande beslut och åtgärder som rör det enskilda barnet. Se bilaga angående upprättande av barnkonsekvensanalyser samt prövning av barnets bästa i enskilda ärende.
- Det kommungemensamma barnteamet, bestående av representanter från kommunens verksamheter, kan bl.a. användas som stöd för beslutsfattarna i upprättande av barnkonsekvensanalyser.
- Kommunens vision, mål, styrdokument och verksamhetsplaner skall genomsyras av ett barnperspektiv.
- Barnperspektivet ska även uppmärksammas i övriga redovisningar och rapporter.

2. Barnets fysiska och psykiska integritet...

2. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.

Barn har enligt föräldrabalken 6:1 ”rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.”

Enligt socialtjänstlagen 14:1 är myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Enligt skollagen 6:10 har personal inom skolan, som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier, anmälningsplikt. Huvudmannen har sedan utrednings- och åtgärdsskyldighet för att förhindra att detta sker i framtiden.

Mål

Kommunen har ett ansvar att

- **förebygga** och bekämpa att barn/unga utsätts för fysiskt och psykiskt våld
- **förhindra** att barn/unga utsätts för fysiskt och psykiskt våld och säkra att åtgärder sätts in till stöd och skydd
- **samverka** mellan ansvariga aktörer med utgångspunkt i barnets bästa
- all personal kontinuerligt får utbildning i anmälningskyldigheten enligt Socialtjänstlagen (SoL) 14:1
- genomföra åtgärder för att stödja ekonomiskt utsatta barn.

Goda exempel

- Efter inkommen anmälan enligt SoL 14:1 om att barn har utsatts för psykiskt och/eller fysiskt våld sker riskbedömning, utredning och vid behov insatser.
- Ungdomsgruppen kan ungdomar och föräldrar ta kontakt med om man är orolig för något eller någon, eller om man önskar råd och stöd i frågor som till exempel droger, skolproblem och konflikter i familjen.
- Barngruppen Blåvinge är ett stöd- och utbildningsprogram för barn i åldrarna 7-12 år vars familj har eller har haft en känslomässig sjukdom, kemiskt beroende, psykisk ohälsa, våld eller lever/har levt med konfliktfyllda separationer.
- KAK-huset, som är socialförvaltningens öppna verksamhet för barnfamiljer med barn upp till 18 år, erbjuder bl.a. gruppverksamhet och enskilda samtalskontakter.
- Vuxenheten har rutiner där barnperspektivet lyfts fram. (Gruppen har under ett år genomgått kommunförbundets vidareutbildning, SIKTA, som syftar till att tydliggöra barnet.)
- Aktivt föräldraskap är en kostnadsfri föräldrautbildning, som erbjuds föräldrar i kommunen som har barn i åldern 2-17 år.
- Mobila fritidsledare arbetar i förebyggande syfte kring ungdomar.
- Varje skolenhet gör planer mot diskriminering och kränkande behandling.
- Kommunen har en social investeringsfond som används i förebyggande syfte.
- Samtliga kommunanställda (med undantag av personal inom äldreomsorgen) fick under 2014 utbildning i anmälningskyldigheten enligt SoL 14:1.

- Bénkadí har tillsammans med ungdomar skapat kortspelet *More Than One Story* som bygger broar mellan människor i alla åldrar, från alla bakgrunder och kulturer. Det har använts lokalt bland barn och unga med syfte att verka för samspel, förståelse och utveckling för sig själv och i relationer. Kortspelet har spridit sig över kommunens och Sveriges gränser.
- Elevhälsan har skapat ett rörligt resursteam som ska arbeta ute på förskolor och skolor i kommunen för att stödja pedagogerna i sitt dagliga arbete med barn och unga.
- Familjer som hotas av vräkning kontaktas av socialtjänsten som ger information om olika stödåtgärder. Kommunen innehar en jourlägenhet som kan utnyttjas vid behov.
- Kommunens skolor är helt avgiftsfria.
- Kommunen har en hög tillgänglighet avseende barnomsorg.

3. Barn ska ges samma förutsättningar...

3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.

Enligt socialtjänstlagen 11:10, LVU (Lag om särskilda bestämmelser om vård av unga) 36§, skollagen 1:10, föräldrabalken 6:2b och LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) 8§2st skall barnet ges möjlighet att få uttrycka sin åsikt och dessa skall tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad.

Mål

- Samtliga verksamheter ska utifrån sina förutsättningar utarbeta arbetssätt att lyssna in barn/ungas åsikter i frågor som berör dem, både i beslut som rör grupper av barn samt enskilda barn. Med detta innebär även att modeller för medinflytande och delaktighet för barn och unga utformas.
- Barn/ungas åsikter ska i enlighet med artikel 12, tillmätas betydelse i beslut och åtgärder i förhållande till ålder och mognad.
- Ungdomsrådet ska fungera som remissinstans i frågor som rör ungdomar, öka möjligheten för ungdomar att påverka utvecklingen i kommunen och kunna väcka frågor till liv i nämnder och kommunfullmäktige.
- Barn/unga har möjlighet att lämna in medborgarförslag till kommunfullmäktige, vilket barn/unga tydligt ska informeras om.

Goda exempel

- Ungdomspolitiskt handlingsprogram – med syfte att ungdomar får medinflytande och delaktighet i frågor som berör dem.
- Inom Barn- och ungdomsenheten och inom handläggarenheten (LSS) inom socialtjänsten ges barn, i förhållande till ålder och mognad, möjlighet att uttrycka sina åsikter i förhandsbedömningar och utredningar.
- Varje skolenhet har elevinflytande via klass- och elevråd.
- På Österlens museum görs djupintervjuer med barn och unga med syfte att utvärdera olika projekt.
- KPE (Kulturpedagogiska enheten) – barn är delaktiga i utformandet av samtliga aktiviteter.
- Ungdomar är delaktiga i verksamhets- och aktivitetsplanering på Bénkadí.
- Vid ett flertal anställningar av personal inom barn- och utbildningsförvaltningen har unga varit med i rekryteringsprocessen.

4. Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.

Mål

- Samtliga verksamheter ska inom sina områden tillhandahålla anpassad information till barn om deras rättigheter och hur rättigheterna kan tillgodoseas. Detta gäller såväl i enskilda ärenden som i frågor där barn som kollektiv är berörda.

Goda exempel

- Kultur- och fritidsförvaltningen har genom KPE utbildat 12 barnambassadörer, från årskurs 1-6, i barnkonventionen med syfte att sprida och verka för barnets rättigheter.
- I kommunens skolor och i klassrummen finns diskussioner med fokus på att alla barn ska känna till sina rättigheter.
- Kommunens lokala barnombudsman informerade under vt 2014 klasserna i årskurs 9 om deras rättigheter. Under ht 2014 kommer klasserna i årskurs 7 att få särskild information.
- Skolområde Nord, ingår i ett 3-årigt projekt RBS (Rättighetsbaserad skola) drivet av UNICEF. Syftet är bl.a. att allt arbete på skolorna skall utgå från barnkonventionen och att alla elever och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad detta innebär.
- Barn och unga som kommer i kontakt med Barn- och ungdomsenheten samt handläggarenheten (LSS) får information om sina rättigheter.
- Kommunens ungdomssamordnare håller varje år workshop i lokal demokrati och det ungdomspolitiska handlingsprogrammet för alla elever i årskurs 8.

5. Föräldrar ska få kunskap...

5. Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.

Mål

- Kommunen ska erbjuda föräldrar stöd i sin föräldraroll samt information om barnets rättigheter.
- Kommunen ska ge föräldrar tillgång till relevant information om barns rättigheter utifrån deras verksamhet.
- Alla verksamheter har ett ansvar för att nå sina barn och deras föräldrar med information om deras verksamhet.

Goda exempel

- Socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen erbjuder föräldrautbildningen *Aktivt föräldraskap* som grundar sig på barnkonventionens principer.
- I samband med socialförvaltningens utredningar kring barn informeras föräldrarna om barnets rättigheter och om vilket stöd föräldrar kan erbjudas samt att de även tilldelas familjebehandling efter behovsprövning.
- Barn- och utbildningsförvaltningen, Elevhälsan har vid många tillfällen vid föräldramöten gett information kring föräldrastöd.
- Familjer som har kontakt med vuxenheten på socialtjänsten informeras om barnets rättigheter och om vilket stöd föräldrar kan erbjudas samt att de även kan tilldelas familjebehandling efter behovsprövning.

6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ...

6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.

Mål

- Personal som arbetar direkt eller indirekt med barn och samtliga förtroendevalda ska kontinuerligt erbjudas kompetensutveckling i barnkonventionen, barnrättsfrågor, förhållningssätt och metoder.
- Samtlig personal som arbetar direkt eller indirekt med barn ska ha genomgått en grundutbildning (halvdag) om barnets rättigheter och vad dessa rättigheter innebär i praktiken.
- Förtroendevalda ska ha genomgått en grundutbildning (heldag) om barnets rättigheter och vad dessa rättigheter innebär i praktiken.

Goda exempel

- Under åren 2013 och 2014 har all personal som arbetar direkt eller indirekt med barn fått en halvdags grundutbildning i barnets rättigheter och hur dessa rättigheter kommer till uttryck i svensk lagstiftning. Vidare har diskussioner förts hur dessa på bästa sätt kan omsättas i deras respektive verksamheter. Anmälningsskyldigheten enligt 14:1 Socialtjänstlagen har vid dessa tillfällen också tagits upp och diskuterats.
- Under åren 2013 och 2014 har alla förtroendevalda erbjudits en heldags grundutbildning om barnets rättigheter och hur dessa rättigheter kommer till uttryck i svensk lagstiftning. Vidare har diskussioner förts hur dessa på bästa sätt kan omsättas i deras respektive verksamheter.

7. Aktörer inom olika verksamheter...

7. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.

Mål

- Alla verksamheter ska samverka för att möjliggöra en helhetssyn på barnet och tillgodose barnets rättigheter, behov och intressen.
- Ett barnteam i kommunen (1-2 personer från varje verksamhet) ska fungera som stöd i kommunen i bl.a. upprättande av barnkonsekvensanalyser.

Goda exempel

- Det finns en samverkansgrupp kring utsatta barn som består av polisen, BUP, vuxenpsykiatri och socialtjänsten.
- Det finns en samverkansgrupp som består av Bénkadi, elevhälsans centrala stödteam och socialförvaltningens ungdomsgrupp som träffas regelbundet.
- Det finns en kommunövergripande arbetsgrupp som arbetar med det ungdomspolitiska handlingsprogrammet.
- Gruppen "Våra barn", bestående av elevhälsa, skola och barn- och ungdomsenheten samt handläggarenheten (LSS), träffas fyra ggr/år.
- SOL-gruppen, bestående av personal från elevhälsa, socialtjänst, BUP och skola, träffas fyra till fem ggr/år.
- Det finns en samverkansgrupp på chefsnivå mellan kommunen och Region Skåne som träffas fyra gånger per år.

8. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.

Mål

- Alla verksamheter ska erbjudas möjligheter till kunskapsinhämtning om barns levnadsvillkor samt aktuell forskning och beprövad erfarenhet inom sina respektive områden.
- Varje år ska en barnrättsdag erbjudas personal och förtroendevalda, där det ges aktuell kunskap om kommunens barn.

9. Beslut och åtgärder...

9. Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Mål

- Barnboks slut ska upprättas varje år med syfte att utvärdera och följa upp de olika beslut och åtgärder som rör barn gjorda av nämnder, kommunstyrelse, kommunfullmäktige samt förvaltningsledning. Statistik rörande barn ska kopplas till barnboks slutet såsom:
  - elever som nått grundskolans mål
  - elever med gymnasiebehörighet
  - barn som lagförts för brott
  - barn som är familjehemsplacerade
  - barn som får insatser enligt LSS
  - familjer med barn som får ekonomiskt bistånd
  - barn och deras drogvanor.
- Åtgärdsprogram, som upprättas utifrån skollagen, ska följas upp och utvärderas kontinuerligt.
- Beviljade insatser inom socialförvaltningen gällande barn skall följas upp och utvärderas.
- Barnets/barnens egna synpunkter kring beslut och åtgärder bör inhämtas i utvärderingarna.

Barnkonventionens grundprinciper och barnsyn

Artikel 2:
Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 6:
Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 3:
Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.

Artikel 12:
Alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt.

Bilaga till handlingsplanen gällande barnkonsekvensanalys (bka)

BARNKONSEKVENSPANALYS...

är en metod att bedöma ett barns bästa, en grupp barns bästa eller barns bästa i allmänhet med utgångspunkt i en specifik åtgärd eller frågeställning.

Syftet med att upprätta en bka är att höja kvaliteten i beslutsunderlaget samt gynna samverkan och lärande i organisationen. Det övergripande syftet är att stärka barnets rättigheter i kommunen och gynna barns uppväxt på lång och kort sikt.

Det finns inte någon generell mall hur en bka skall genomföras, varför nedanstående förslag av frågor kan användas efter behov.

Inför upprättandet av en bka behöver följande frågor besvaras:

- Vem och hur skall beslut fattas om att en bka skall upprättas?
- Är det kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnden, förvaltningschef, enhetschef eller annan?
- Vem skall göra en barnkonsekvensanalys?
- I övergripande beslut kan det vara viktigt att olika kompetenser från olika förvaltningar medverkar. Detta främjar även samverkan och lärande i organisationen. Barnteamet i kommunen, där olika kompetenser ingår, kan användas.
- Vad skall en bka innehålla?
- Den specifika frågan får avgöra vad en bka skall innehålla. I samtliga barnkonsekvensanalyser ska dock barnets rättigheter och barnets synpunkter framgå, varvid dessa skall problematiseras och tas ställning till i analysen.

Frågor som kan behöva besvaras är:

Vägledning

- Vad säger barnkonventionen?

Utgångspunkt

- Vad säger svensk lagstiftning?
- Vilka samhällsmål finns?
- Vilka är kommunens mål?
- Vad säger styrdokumentet?

Kunskap

- Vilken kunskap och forskning finns?

Frågor som bör analyseras

- Hur påverkar förslaget barnen utifrån deras rättigheter?
- Vilka barn berörs av förslaget?

- Vilka problem finns i frågan?
- Vilka intressekonflikter finns?
- Hur påverkas förslaget av andra faktorer?
- Hur har barnen inhämtat kunskap om förslaget?- Vilka synpunkter har de berörda barnen?
- Hur upplever barnen, föräldrar m.fl. situationen?
- Vilken hänsyn har tagits till de berörda barnens synpunkter
- Vilka kompensande åtgärder behöver vidtas?
- Vilka kostnader medför förslagen och för vem?
- Vilka risker finns?
- Hur påverkas barnen på kort och lång sikt?

Typ av analys och arbetsprocesser

1. Kartläggning
2. Beskrivning
3. Analys av konsekvenser
4. Prövning av åtgärder och redovisning
5. Utvärdering

Se Barnombudsmannens faktablad

www.barnombudsmannen.se angående barnkonsekvensanalys.

Barnkonsekvensanalys – individärenden – prövning av barnets bästa

Enligt barnkonventionen och svensk lagstiftning enligt socialtjänstlagen, LVU (lag med särskilda bestämmelser om vård av unga), föräldrabalken, utlänningslagen, skollagen samt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) skall vid beslut och åtgärder som rör barn, barnets bästa beaktas.

En prövning av barnets bästa kan innehålla en bakgrund, en analys och en bedömning samt fråga om anmälan till socialnämnden enligt SoL 14:1.

I analysen bör följande frågor besvaras:

- Vad säger lagstiftning och kommunens styrdokument?
- Vad säger barnkonventionen? Grundprinciperna? Övriga tillämpliga artiklar?
- Forskning och beprövad erfarenhet?
- Barnets åsikter?
- Det sociala nätverkets åsikter?
- Andra intressen? Resurser?
- Samverkan?

Simrishamns kommuns barnchecklista

FN:s barnkonvention innehåller fyra grundprinciper:

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt. Vuxna ska lyssna, beakta och återkoppla till barnet.

Barnchecklista

Innan du fattar beslut, ta ställning till följande frågor:

- ✓ Har du analyserat vilka barn som kan diskrimineras av beslutet?
- ✓ Innebär beslutet att barnets bästa sätts i främsta rummet?
- ✓ Tillgodoses barnets rätt till utveckling genom beslutet?
- ✓ Har barn getts möjlighet att uttrycka sin åsikt och har deras åsikt beaktats?

Om svaret på någon av frågorna är NEJ, fundera på hur du kan få ett beslut som följer barnkonventionen och om en barnkonsekvensanalys ska upprättas..